

SECUNDAIR ONDERWIJS

Onderwijsvorm: **BSO**

Graad: **derde graad**

Jaar: **derde leerjaar**

Studiegebied: **Land- en tuinbouw**

SPECIFIEK GEDEELTE

Optie(s): **Manegehouder-rijmeester**

Vak(ken):	PV Praktijk landbouw	0-2 lt/w
	PV/TV Stage landbouw	10-8 lt/w
	TV Landbouw	10 lt/w

Vakkencode: **VV-k**

Leerplannummer: **2005/023**
(vervangt 2004/211)

Nummer inspectie: **2004 / 128 // 1 / R / SG / 2h / III7 / / D/**
(vervangt 2004 / 128 // 1 / R / SG / 1 / III7 // V/05)

INHOUD

Visie	2
Visie op de studierichting BSO Manegehouder-rijmeester	2
Beroepsprofiel	3
Opleidingsprofiel.....	8
Beginsituatie	9
Algemene doelstellingen	10
Leerplandoelstellingen / leerinhouden.....	11
TV Landbouw	11
PV Praktijk landbouw	20
PV/TV Stage landbouw	23
Pedagogisch-didactische wenken en timing	33
Algemeen	33
TV Landbouw	33
PV Praktijk landbouw	33
PV/TV Stage landbouw	34
Geïntegreerde proef.....	35
Vakoverschrijdende eindtermen.....	36
Minimale materiële vereisten.....	37
Evaluatie.....	39
Bibliografie	40

VISIE

VISIE OP DE STUDIERICHTING BSO MANEGEHOUDER-RIJMEESTER

De wereld van het paardrijden is in ons land een gestaag groeiende markt. Nochtans heeft ons land een grote achterstand wat ruitersdeskundigheid betreft ten opzichte van de ons omringende landen. Een geschikte opleiding ontbreekt, in het bijzonder een voldoende lange opleiding van jonge mensen. Op dit ogenblik doet men voor het rijklaar maken, africhten van paarden nog vaak een beroep op buitenlanders. Naast het africhten van paarden, bereidt de opleiding paardrijden en -verzorgen nog voor op een aantal aanverwante deeltaken binnen de wereld van het paardenfokken en de ruitery (i.v.m. voeding, verzorging, huisvesting van paarden, manegehouder, instructeur, dressuur ...).

De blokstages in binnen- en buitenland geven de leerlingen manegehouder-rijmeester niet alleen een realistische visie op het beroep, maar zorgen tevens voor een hoge graad van werkzekerheid. Resultaten van afgestudeerden bewijzen immers dat bijna alle gediplomeerden tewerkgesteld worden in het stagebedrijf.

Een economisch rapport waaraan meer dan 200 maneges in België meewerkten, leert ons dat enkel een grondige scholing de leefbaarheid van de zelfstandige manegehouder waarborgt.

Daarenboven kunnen alleen maar goed opgeleide rijmeesters en manegehouders de veiligheid van de beoefenaar van het paardrijden garanderen, omdat voldoende kennis van dier en ruiter noodzakelijk is om eventuele gevaarlijke situaties te vermijden.

Zoals ieder handelingsbekwaam persoon aansprakelijk is voor zijn eigen daden en voor de daden van de personen voor wie hij moet instaan, is immers ook de bewaarder van dieren aansprakelijk voor hun daden. Artikel 1385 van het burgerlijk wetboek resumeert de aansprakelijkheidsregel voor dieren als volgt: 'De eigenaar van een dier, of terwijl hij het in gebruik heeft, diegene die er zich van bedient, is aansprakelijk voor de schade die door het dier is veroorzaakt, hetzij het onder zijn bewaring stond, dan wel verdwaald of ontsnapt was'.

Zo kan een rijleraar in een manege aansprakelijk gesteld worden voor de schade die een leerling-ruiter oploopt bij de val van een paard.

Besluit

Zowel veiligheidsaspecten als economische repercussies vereisen een grondige voltijdse opleiding voor de huidige manegehouder en/of rijmeester.

BEROEPSPROFIEL¹

1. Persoonlijke eisen

Het beroep behoort tot de tertiaire of dienstensector. Naast passie en onbegrensde inzet worden hoge lichamelijke en geestelijke eisen gesteld. Normale lichaamsgrootte en een slank figuur vereenvoudigen het aankunnen van de niet te onderschatten eisen bij het paardrijden. Het beheersen van de paarden verlangt een bepaalde intelligentie en handigheid, om in moeilijke situaties snel en op de juiste manier te kunnen reageren. Voornamelijk eisen zijn het aanvoelingsvermogen en het pedagogisch inzicht, verbonden met het 'willen' aanleren en opleiden. In de opleiding kan slechts een gedeelte van de kennis en bekwaamheid aangeleerd worden. Daarom moet steeds de wil aanwezig zijn om zich verder te scholen. De omgang met paarden en de basisopleiding paardrijden vereisen een jarenlange ervaring, daarom is het noodzakelijk dat eventuele geïnteresseerden, voor het aanvangen van deze opleiding, een bepaalde voorkennis bezitten. Daarbij is het nodig dat een kind zijn paard kan beheersen om onveilige situaties in de piste te voorkomen. De liefde voor het paard en een grote dosis verantwoordelijkheidsgevoel moeten eveneens aanwezig zijn.

2. Tewerkstellingskansen

Er is nood aan gekwalificeerde 'paardenmensen' en er zal in de nabije toekomst daaromtrent niets veranderen, integendeel. Weinigen bezitten immers het doorzettingsvermogen om zich dagelijks ten volle in te zetten van 's morgens vroeg tot 's avonds laat, met daarbij de aanhoudende navorming. Naargelang de persoonlijke mogelijkheden en wensen kunnen de gediplomeerden tewerkgesteld worden als uitbater van een manege of ruitersportcentrum, als rijleraar dressuur, springen, ..., als paardenfokker en/of -handelaar, als uitbater of ruiter in gespecialiseerde dressuur-, spring- of handelsstallen, als verzorger van paarden, als ruiter in een bepaalde tak van de ruitersport, als therapeutisch begeleider, als werknemer van BLOSO of bij andere rijverenigingen, als verkoper van ruitersportartikelen, enz. ...

3. Vertaling van het beroepsprofiel naar de opleiding

- a. verzorgen, begeleiden en transporteren van paarden;
- b. exterieur, levensloop en gedrag van het paard kennen;
- c. gezondheid en hygiëne van het dier beogen;
- d. beweging en werking van paarden onder de knie hebben;
- e. rassenkunde, voortplanting, fokken en erfelijkheid;
- f. voeding: winning en gebruik;
- g. vormen van stalling in overeenstemming met de soort;
- h. kennis van recht in functie van het manegebedrijf;
- i. gebruik en onderhoud van de noodzakelijke uitrusting;
- j. milieubescherming en VLAREM-wetgeving;
- k. wetgeving en wedstrijdreglementen beheersen.

¹ Beroepsprofiel ontwikkeld in 1990 door de Rijksinspecteurs Roger Voeten en Johan Van den Brande.

a) Verzorgen, onderhoud, begeleiding en transport

- Dagelijkse verzorging van twee à drie paarden:
 - voederen, drenken, poetsen, beweging geven
 - toiletteren en bandageren,
 - verzorgen voor en na het werk,
 - voorbereiden van paarden die aan wedstrijden deelnemen.
- Voorbereiding van de uitrusting voor het transporteren:
 - voertuig voorbereiden,
 - paarden laden en transporteren,
 - optreden als paardenverzorger en de nodige verantwoordelijkheidszin ontwikkelen.
- Kennis hebben van de uitrusting voor het rijpaard in elke discipline:
 - volledige benamingen van het harnachement
 - aanpassen en ontleden van het harnachement,
 - bandageren ...

b) Exterieur, levensloop en psychie van het paard

- Kennis van de lichaamsbouw en organen met hun functie.
- Identificatie naar kleur, aftekeningen en ouderdom.
- Beoordeling van paarden op basis van hun bouw en gedrag = exterieurkeuring.
- Kennis van gedrag en levenswijze van het paard, alsook de eisen die het paard stelt aan zijn omgeving: noodzaak aan licht, lucht en beweging.
- Beoordeling van het bewegingsapparaat en de prestatiekenmerken.
- Hengstenkeuringen kunnen doen en organiseren.

c) Gezondheid en hygiëne van het dier

- Kennis van de gezondheid:
 - kenmerken van een gezond paard,
 - vaststellen van typische paardenziekten: b.v. koliek.
- Kennis van de voornaamste ziekten, maar in het bijzonder van de virussen die men verplicht wordt te melden.
- Controleren van lichaamstemperatuur en hartslag.
- Controle over de hygiëne en de voorzorgsmaatregelen die men moet nemen bij het houden en fokken van paarden, b.v. het gebruik van verschillend poetsmateriaal bij huidziekten.
- Herkennen van ziekteverschijnselen en de verzorging van het paard tot aan de komst van de veearts.
- Inrichting van de stalapotheek, behandeling van wonden en aanleggen van verbanden.
- Kennis van hoefbeschadigingen en hoefziekten.
- Verzorging van de hoeven, kappen en beslaan: zie hoefsmederij.

d) Bewegen en werken van paarden

Dagelijks intensief rijden van meerdere paarden. Op de voorgrond staat de zitscholing: zitoefeningen aan de longe, rijden op rustig gereden paarden, basisbegrippen van de rijkunst.

- Na een bepaalde basisopleiding beginnen met de scholing van de verlichte zit (springzit, ontlastende zit).
- Springen en terreinrijden.
- Op het einde van het eerste opleidingsjaar moet de leerling de eisen van de beginnelingenproeven dressuur en springen aankunnen. Daarbij moet men tevens de theorie van de rijkunst kunnen weergeven.
- De leerling moet vooreerst oudere en daarna ook jongere paarden kunnen longeren, indien mogelijk gebeurt dit wekelijks.
- Dagelijks krijgt de leerling les op een goed opgeleid paard en daarnaast probeert hij met een jonger paard te werken. Wekelijks moet men springles krijgen, regelmatig worden kleine dressuurproeven geoefend en verbanden gelegd met de aangeleerde theorie.
- In het tweede jaar moet de springopleiding meer benadrukt worden. Maandelijks moeten de leerlingen een parcours springen en wekelijks wordt geoefend met individuele sprongen. Het terreinrijden moet in die mate ontwikkeld worden dat zowel het dressuur- als springniveau op gelijke hoogte komen.
- De leerling moet in staat zijn een veelzijdigheidsproef af te leggen.
- De theoretische kennis moet steeds in verband gebracht worden met de praktijklessen.
- Het opleidingsniveau moet de klasse A of 'licht' bereiken in elke discipline.
- In het derde leerjaar moet de leerling onderricht krijgen in de omgang met stang en trens tijdens het dressuurrijden.
- De leerling moet indien mogelijk geconfronteerd worden met deelname aan wedstrijden in elke discipline. Het deelnemen aan georganiseerde jachten is aan te bevelen.
- De moeilijkheidsgraad van de klasse L, niveau 'licht' en 'midden' moet worden nagestreefd in elke discipline, zowel voor theorie als praktijk. De leerling moet in staat zijn de paarden tot op het niveau L te kunnen opleiden en voorstellen.
- In het vierde leerjaar moeten de leerlingen de niveaus M en S nastreven: niveau M dressuurrijden op trens, niveau S springen op stang en trens.
- Het longeren en aanrijden van jonge paarden moet gekend zijn evenals het onderrichten van praktische lessen dressuur en springen.
- Ruiter en paard moeten de klasse M aankunnen, zowel voor de praktijk van dressuur en springen, als voor de theoretische kennis.
- Leren opbouwen van parcours, veelzijdigheidssprongen en rijjachten.
- Longeren met dubbele longe, vrij springen en leren lesgeven: basiskennis en situaties van het lesgeven, organisatie en onderwijsvormen, criteria voor het lesgeven in de rijbaan, algemeen inzicht van de leerprocessen in het kader van de ruitersport.

- Trainingsmethoden: conditie- en prestatietraining.

e) Rassenkunde, voortplanting, fokken, erfelijkheidsleer

- Kennis van de geslachts- en fokrijpheid: verklaren en onderscheiden.
- Kennis van de drachtigheid en het veulenen.
- Kennis van de basisbegrippen bij het fokken: erfelijkheid, fokdoel en rassen.
- Kennis van de voornaamste paardenrassen.
- Doelstellingen van de fokkerij.
- Kennis van de ontwikkeling van de paardenfokkerij en de fokgebieden in België en Europa.
- Kennis van de keuringen en fokgerichte prestatieproeven.

f) Voeding: winning en gebruik

- Kennis van de voedingsmogelijkheden, basisstoffen, mineralen en vitamines: soorten voeding kennen; bijkomende elementen: zoetliksteen, haver, ...
- Winning en verwerking van de voornaamste voedingsmiddelen.
- Aankopen, conserveren en opslaan van voeders.
- Bereiding van voedsel: bijvoorbeeld 'mash'.
- Bestrijden van schadelijke organismen: reinigen van silo's, drinkbak en voederbak.
- Voeding van paarden bij verschillende stallingsvormen.
- Berekenen, wegen en schatten van voederhoeveelheden.
- Kennis van alle psychologische eisen naargelang de voeding: prestaties bij merries en dekhengsten.
- Bepalen en beoordelen van eventueel bedrijfseigen en/of aangekochte voedingsmiddelen. Samenstellen van voederrantsoenen: verschil en samenhang tussen normaal, prestatiegericht en dieetvoeder.

g) Vormen van stalling in overeenstemming met de soort

- De vormen waarmee men paarden kan stallen in overeenstemming met hun aard: bouwkundige en technische inrichting.
- Kennis van het stalklimaat, in het bijzonder de luchtvochtigheid en de noodzakelijkheid van luchtcirculatie: stalhoogte, verluchting bij verschillende temperaturen en automatisering van drinkbakken ...
- Inrichten van zadel- en materiaalkamer.
- Kennis van de stal-, weide- en vrijlandweidevoorwaarden: oppervlakte nodig voor een paard.

- Kennis van mechanisatiemogelijkheden; b.v. uitmesten.
- Kennis van de verschillende stalinrichtingen.
- Kennis van de verschillende stallingsvormen in functie van de soorten paarden.

h) Kennis van recht in functie van het manegebedrijf

- Kennis van de wettelijke bepalingen in verband met de verkoop van paarden, de fokkerij, de bestrijding van epidemieën, noodslachtingen: verkoopsvernietigende gebreken en quarantainebevestigingen.
- Kennis van wettelijke bepalingen over het verkeer van voedingsmiddelen: inhoudstabellen bij samengestelde voeders.
- Algemene kennis van voorschriften en regelingen i.v.m. de paardensport.
- Wetten van de dierenbescherming in functie van de ruitelij.
- Kennis van de wettelijke bepalingen i.v.m. de paardenhouderijen of manegebedrijven: b.v. verzekeringen. (Zie ook cursus toegepaste economie).

i) Gebruik en onderhoud van de noodzakelijke uitrusting

Gebruik en onderhoud van de uitrusting wordt dagelijks aangeleerd tijdens de verzorging en het klaarmaken van het paard. Zadel, harnachementen ... moeten steeds grondig gereinigd worden en regelmatig ingevet om te voorkomen dat het leder verhardt en barst of breekt. Stijgbeugelriemen of teugels die kunnen breken maken van de paardensport een levensgevaarlijke activiteit. Verder verwijzen we ook naar de noodzaak van het poetsen voor de hygiëne en gezondheid van het paard.

j) Milieubescherming

- Kennis over de bestaande instellingen en organisaties voor de landbouw.
- Kennis van de nodige bedrijfsoppervlakte, gebouwen, ligging en gebruik.
- Inplanting van het bedrijf in functie van het milieu.
- Vlarew-wetgeving en het mestdecreet.

k) Ruitersportwetgeving en wedstrijdreglementen

- Kennis van de F.E.I.-wedstrijdreglementen.
- Organisatie van dressuurwedstrijden, military en jumping.
- Instructie en training van beginnende en gevorderde wedstrijdruiters.

BESLUIT

Vermits de manegehouder en/of instructeur paardrijden zo veel kennis en kunde dient te bezitten, is het niet verwonderlijk dat de studieduur van vier leerjaren aangevuld met een specialisatiejaar, nog te

kort is om alle doelstellingen te kunnen bereiken.
Navorming blijft dus noodzakelijk!

OPLEIDINGSPROFIEL

Opleidingsprofiel van de vijfjarige cyclus paardrijden en -verzorgen afgesloten met het specialisatiejaar manegehouder-rijmeester

BESLUIT

Om het gewenste beroepsprofiel van manegehouder en rijmeester te kunnen bereiken, moet de opleiding een degelijke basis verstrekken van alle facetten van de latere tewerkstelling. Daarvoor is een vijfjarige structuur nodig die veel belang hecht aan taalkundige, wetenschappelijke en ruiters-technologische vorming.

In de tweede graad wordt een grondige kennis aangereikt van ruiters-technieken, die de beginnende ruiters vooral voordelen verschaft; houding en inwerking op het paard, zodat lichamelijke gevolgen wegens een verkeerde houding op het paard kunnen vermeden worden. Tevens wordt in het vak TV Toegepaste natuurwetenschappen de basis gelegd van de technische vakken landbouw, die door de veearts gegeven worden in de derde graad.

Een fokkerij kan slechts economisch rendement leveren indien de fokker eveneens zijn paarden kan zadelmak maken en aanrijden. Het is immers dikwijls de graad van africhting die de prijswaarde bepaalt. Daarom moet de leerling die de derde graad paardrijden en -verzorgen beëindigt de kunst bezitten om jonge paarden basistechnieken aan te leren. Dit vergt van de leerling enorm veel training, eerst op volwassen paarden en daarna op jonge dieren.

Degelijke kennis van de anatomische en fysiologische bouw van het paard bevordert het tijdig ingrijpen bij eventuele gebreken en voorkomt verkeerde behandelingen. Daarom zijn vakken zoals ziekteleer, erfelijkheidsleer, letsels en afwijkingen broodnodig.

BEGINSITUATIE

WETTELIJKE TOELATINGSVOORWAARDEN

- De leerling die behaalde het studiegetuigschrift van het tweede leerjaar van de derde graad BSO optie Paardrijden en -verzorgen.
- De houders van een diploma van secundair onderwijs, uitgereikt in een studierichting van een ander studiegebied, of van een studiegetuigschrift van het tweede leerjaar van de derde graad van het secundair onderwijs, uitgereikt in een studierichting van een ander studiegebied, onder de volgende voorwaarde: gunstige beslissing van de toelatingsklassenraad (cf. SO 64).

DIDACTISCHE BEGINSITUATIE

Om het derde leerjaar van de derde graad specialisatie Manegehouder-rijmeester aan te vatten en met succes te volgen, heeft de leerling alle basiskennis van de tweede en derde graad Paardrijden en -verzorgen nodig.

Bijvoorbeeld voor de vakken TV Landbouw (ziekteleer, letsels en afwijkingen, kunstmatige inseminatie, fokkerij en dierenverzorging) moet de leerling kennis bezitten van de leerinhouden van TV Toegepaste natuurwetenschappen en TV Landbouw van de tweede en derde graad BSO Paardrijden en -verzorgen.

De voorziene blokstages vereisen eveneens kennis en kunde van de leerinhouden en doelstellingen van de vakken PV Praktijk mechanica en PV Praktijk landbouw van de tweede en derde graad BSO Paardrijden en -verzorgen.

PROFILERING VAN DE LEERLINGENGROEP

De betrokken leerling wenst een diploma secundair onderwijs te behalen, hij/zij moet daarvoor het derde leerjaar volgen.

Verder wenst de leerling een grondige voorbereiding op de toekomstige tewerkstelling in de ruitersport en paardenfokkerij.

ALGEMENE DOELSTELLINGEN

Het derde leerjaar van de derde graad BSO specialisatie Manegehouder-rijmeester beoogt een grondige voorbereiding op alle mogelijke facetten van de tewerkstelling in de ruitery en aanverwante beroepen.

Tijdens de derde graad BSO Paardrijden en -verzorgen werd reeds het gewenste niveau behaald voor dressuur en springen, zodat het specialisatiejaar zich volledig toespitst op de instructie van paardrijden aan ruiters en de training van paarden naar een bepaald niveau tijdens de stage. Daarenboven moet de leerling ook de kans krijgen om kennis te maken met alle bedrijvigheden van de manege en/of paardenhandelsstal. Tijdens de eerste zes maanden wordt de leerling daarom grondig bijgeschoold in de diergeneeskundige aspecten van de manegehouderij en de wetgeving van de fokkerij en de ruitervedstrijden.

De toekomstige manegehouder moet immers in staat zijn om paarden te verzorgen, te begeleiden en te transporteren; het exterieur, de levensloop en het gedrag van paard te kennen; de gezondheid en de hygiëne van het dier te verzorgen; de beweging en werking van paarden onder de knie te krijgen; rassenkunde, voortplanting, fokkerij en erfelijkheidsfactoren te begrijpen; de noodzakelijke uitrusting te onderhouden; rekening te houden met de milieu- en veiligheidswetgeving enz.

Als rijmeester moet de afgestudeerde paarden kunnen trainen, en zowel beginners als gevorderde ruiters instrueren in het paardrijden. Tevens beoogt dit specialisatiejaar een eventuele tewerkstelling als assistent van een dierenarts of van een hoefsmid voor de leerlingen die deze keuze gemaakt hebben tijdens een gedeelte van de blokstage.

LEERPLANDOELSTELLINGEN / LEERINHOUDEN

TV LANDBOUW

3e jaar: 10 lestijden/week

DECR. NR.	LEERPLANDOELSTELLINGEN De leerlingen kunnen	LEERINHOUDEN (TIJD)	METHODOLOGISCHE WENKEN
1	ZIEKTELEER (52)	De meest voorkomende ziekten	De leerling heeft van iedere afwijking of letsel een foto.
1.1	de meest voorkomende ziekten herkennen;	<u>De mond</u> (8): blijvende melktand	Indien de mogelijkheid zich voordoet, worden de afwijkingen of letsels gedemonstreerd in de manege van de school. Indien de leraar dierenarts bijzondere gevallen weet bij eigenaars zal deze de leerlingen meenemen en ter plaatse lesgeven. De leraar zorgt, indien mogelijk, voor het nodige demonstratiemateriaal.
1.2	de evolutie van de meest voorkomende ziekten verwoorden;	abnormale slijtage snijtanden tandfistel tandsteen	
1.3	aangeven wat ze moeten doen bij besmettelijke ziekten;	overbijter en onderbijter hangend rooster	
1.4	de preventieve maatregelen opsommen en toepassen;	tumor	
1.5	de naverzorging toepassen.	<u>Het hoofd</u> (4): zwelling van: de oorspeekselklier kaaklymfeklieren luchtpijplymfeklieren luchtzak <u>Darmstelsel</u> : (10) navelbreuk navelabces meconiumobstipatie liesbreuk prolaps endeldarm	

DECR. NR.	LEERPLANDOELSTELLINGEN De leerlingen kunnen	LEERINHOUDEN (TIJD)	METHODOLOGISCHE WENKEN
		<p><u>Bewegingsstelsel (20) veulen:</u> peeselongatie peesretractie patella hazenhak polydactylie groeiplaat paard: voorknie granulatie lymfangitis ringband heup patella O.C.D. spat schiefel piephak ringbeenderen hoefbevangen hanentred</p> <p><u>Röntgenologische vast te stellen afwijkingen (10):</u> voorbenen: letsels voorknie, kogel, voet achterbenen: letsels van de knie, sprong, voet</p>	<p>0De leerlingen krijgen foto's van het normale en afwijkende beeld. Daarbij steeds benadrukken welke afwijkingen een goede of slechte prognose hebben.</p> <p>Aan de hand van röntgenopnames demonstreert de leraar dierenarts de letsels.</p>

DECR. NR.	LEERPLANDOELSTELLINGEN De leerlingen kunnen	LEERINHOUDEN (TIJD)	METHODOLOGISCHE WENKEN
	<p>2 LETSELS EN AFWIJKINGEN (50)</p> <p>2.1 aangeven welke onderzoeken de dierenarts doet bij een aankooponderzoek;</p> <p>2.2 de onderzoeken bij een aankooponderzoek uitvoeren en een onderzoeksrapport interpreteren.</p> <p>2.3 standafwijkingen omschrijven;</p> <p>2.4 hoefletsels verzorgen;</p>	<p><u>Onderzoek bij aankoop</u> (20):</p> <p>wijze waarop een onderzoek wordt afgewerkt:</p> <p>algemene inspectie</p> <p>hoofd en hals</p> <p>de mond</p> <p>de neus</p> <p>de ogen</p> <p>de oren</p> <p>de keelstreek</p> <p>de hals</p> <p>ademhalingstype en -ritme</p> <p>neusvloei</p> <p>luchtzakopzetting</p> <p>hoesten</p> <p>het urinair en geslachtsstelsel:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ruïn: castratielitteken; – hengst: twee testikels; – merrie: letsels vagina; <p>het bewegingsstelsel: de buigproeven, palpatie, kreupelheidsonderzoek: buigproeven, strekproeven</p> <p>De standafwijkingen van de voorbenen: bodemwijd, bodemnauw, hol en bol in de knieën, Franse en Vlaamse stand</p> <p>De standafwijkingen van de achterbenen: koehakkig, sabelbenig, reebeen, hazenhak. (5)</p> <p><u>Hoefletsels</u> (10): een zoolzweer opensnijden met de renet</p>	<p>Aan de hand van de paarden in de manege van de school uitleggen waarop specifiek dient gelet te worden. Tevens uitleggen waarom de onderzoekende dierenarts die specifieke onderzoeken doet.</p> <p>In de manege de afwijkende standen bespreken.</p> <p>Aan de hand van demonstratiemateriaal in de</p>

DECR. NR.	LEERPLANDOELSTELLINGEN De leerlingen kunnen	LEERINHOUDEN (TIJD)	METHODOLOGISCHE WENKEN
	<p>2.5 tijdens wedstrijden vaststellen wanneer een paard afkoeling nodig heeft en een paard op de correcte manier afkoelen;</p> <p>2.6 mogelijke gevolgen van dopinggebruik bespreken;</p> <p>2.7 de stalondeugden herkennen en omschrijven wat te doen ter voorkoming van de stalondeugden</p>	<p>een hoornscheur isoleren een vreemd voorwerp uit de hoof verwijderen ontsmetten van hoofletsels</p> <p><u>Afkoeling van paarden</u> (5): hoe verliest een paard warmte? convectie verdamping ademhaling waarom afkoelen? wanneer afkoelen? methode om af te koelen? wanneer stoppen met afkoelen van paarden?</p> <p><u>Doperen van paarden</u> (5): de gebruikte dopingmiddelen: amfetamines, anabolica, kalmeringsmiddelen, ontstekingsremmers toevallige doping door de voeding, bloeddoping, gevaren, nevenwerking van doping</p> <p><u>Stalondeugden</u> (5): kribbenbijten luchtzuigen weven krabben met de voorbenen dekenbijten rondlopen in de stal met de tong spelen schudden met het hoofd</p>	<p>hoefsmederij de letsels aantonen en verzorgen.</p> <p>De nationale en internationale reglementering. Tijdens een wedstrijd assisteren de leerlingen tijdens het dopingonderzoek. Bespreken van de voor de leerling bekende dopinggevallen.</p> <p>Bekijken van paarden in de manege met stalondeugden. De hulpmiddelen ter voorkoming van ondeugden.</p>

DECR. NR.	LEERPLANDOELSTELLINGEN De leerlingen kunnen	LEERINHOUDEN (TIJD)	METHODOLOGISCHE WENKEN
3	<p>KUNSTMATIGE INSEMINATIE EN FOKKERIJ (77)</p> <p>3.1 een uitbatingsvergunning aanvragen;</p> <p>3.2 de werking van een K.I.-station verklaren;</p> <p>3.3 verwoorden welke materialen nodig zijn voor de uitbating van een K.I.-station;</p> <p>3.4 de bewerkings- en bewaringsmethoden van sperma toepassen;</p> <p>3.5 de voorzorgsmaatregelen opsommen en toepassen bij natuurlijke dekking en K.I.;</p>	<p>Aanvraag vergunning ministerie van landbouw en controle door diergeneeskundig inspecteur (10)</p> <p>De algemene organisatie</p> <p>Materialen en apparatuur (8): materialen: fantoom, kunstschede, pipetten, handschoenen, wegwerpspuiten, klein labomateriaal apparatuur: microscoop, sterilisator, centrifuge, warmwaterbad, rollerbank, containers</p> <p>Bewerken en bewaren van sperma (30): spermaverdunner vers sperma diepvriessperma effect van bewaring op de spermakwaliteit inseminatietechniek</p> <p>Voorzieningen ter voorkoming van kwetsuren bij merrie en hengst Opstellen van een vragenlijst voor het verzamelen van gegevens betreffende de merrie (6)</p>	<p>De nationale wetgeving gebruiken als didactisch hulpmiddel</p> <p>De materialen en apparatuur demonstreren</p> <p>Na het theoretisch gedeelte een bezoek brengen aan een K.I.-station waar de leerlingen de procedure van bewerken en verwerken van sperma kan volgen. De leerling krijgt tevens de mogelijkheid de handelingen in te oefenen.</p> <p>Bij een merrie het aanbrengen van een staartbandage, trapkoord en bijtkap demonstreren.</p>

DECR. NR.	LEERPLANDOELSTELLINGEN De leerlingen kunnen	LEERINHOUDEN (TIJD)	METHODOLOGISCHE WENKEN
	<p>3.6 voor- en nadelen van de systemen voor geboortebewaking tegenover elkaar afwegen;</p> <p>3.7 de groei en ontwikkeling van de veulens beschrijven en verwoorden welke factoren hierop invloed uitoefenen;</p> <p>3.8 de werking van de Belgische stamboeken omschrijven.</p>	<p><u>Geboortebewaking</u> (5): voor- en nadelen van waken in de stal bewakingscamera inplanten van een zender birth-alarmsysteem zweetband</p> <p><u>Opfok</u> (10): groei en ontwikkeling van rijpaarden: gewicht schoft- en kruishoogte van jonge paarden op verschillende leeftijden</p> <p>De Belgische stamboeken (8): B.W.P. S.B.S.: organisatie en werking verschillen in keuren tussen beide stamboeken de prijskampindexen voor hengsten</p>	<p>Demonstreren van de verschillende systemen met nadruk op de voordelen en nadelen van ieder systeem.</p> <p>Aan de hand van tabellen de evolutie in groei en ontwikkeling van jonge paarden laten bestuderen en analyseren.</p> <p>Aan de hand van de voorschriften per stamboek het verloop van de keuring uitleggen.</p> <p>Tijdens de keuringsdagen de leerlingen de kans geven de keuring van nabij te volgen.</p>
4	<p>DIERENVERZORGING (81)</p> <p>4.1 de psychologie van het paard uitleggen en er gebruik van maken;</p>	<p>Wat is de psychologie van het paard? (4) doel van de psychologie belang van de psychologie</p>	<p>De leraar legt aan de hand van voorbeelden het nut van de kennis van de psychologie van het</p>

DECR. NR.	LEERPLANDOELSTELLINGEN De leerlingen kunnen	LEERINHOUDEN (TIJD)	METHODOLOGISCHE WENKEN
	<p>4.2 een paard trainen en de conditie van een paard meten;</p> <p>4.3 een identificatiedocument lezen en interpreteren.</p> <p>4.4 ziekten die kunnen ontstaan door verkeerde voeding opsommen en verwoorden hoe deze ziekten te voorkomen;</p>	<p>De instincten: wat zijn instincten? uitingen van instincten constitutie, temperament, karakter communicatie tussen paarden en met mensen</p> <p>Training (12): - doel van de training - basisprincipes van training - opstellen van een handelsplan - de conditionele voorbereiding - aërobe en anaërobe energielevering - duurtraining en intervaltraining - meten en evalueren van de uithouding</p> <p>Het beschrijvend en grafisch signalement (6) De kleuren en aftekeningen van het paard.</p> <p><u>Dieetleer</u> (30) ziekten veroorzaakt door verkeerde voeding: koliek, slokdarmobstructie, hoefbevangenheid, molenaarsziekte, maandagziekte, hyperlipemie vertering van voedermiddelen: het VEM- systeem, de energiebehoefte krachtvoer voor sportpaarden: de samenstelling, de opnamecapaciteit de voederbehoefte ruwvoer weide: voor- en nadelen</p>	<p>paard uit, en laat dit door de leerlingen toetsen aan eigen ervaringen.</p> <p>De leerling krijgt de mogelijkheid actief deel te nemen aan trainingen. Tevens krijgt de leerling de mogelijkheid om de methoden van controle van de conditie van het paard te controleren tijdens wedstrijden.</p> <p>De leerling krijgt enkele voorbeelden van signalementen uit nationale en internationale identificatiedocumenten en zal daarna een beschrijvend en grafisch signalement opmaken van zijn eigen paard.</p> <p>Aan de hand van ziekten die de leerling kent uit het vak ziekteleer en uit eigen ervaring de voedingsfouten trachten op te lossen. Hierbij zal de leraar het belang van preventie sterk benadrukken.</p> <p>De leerlingen brengen de samenstelling mee van het krachtvoer dat ze aan hun paarden geven. Ze bespreken die klassikaal en bepalen de beste samenstelling na berekening van de behoeften van de paarden en de verteerbaarheid van het</p>

DECR. NR.	LEERPLANDOELSTELLINGEN De leerlingen kunnen	LEERINHOUDEN (TIJD)	METHODOLOGISCHE WENKEN
	<p>4.5 op de juiste manier een verband aanleggen;</p> <p>4.6 het vaccinatieschema verklaren;</p> <p>4.7 het ontwormingsschema verklaren;</p> <p>4.8 de milieuwetgeving verwoorden;</p> <p>4.9 de diergeneeskundige reglementering op wedstrijden omschrijven;</p>	<p><u>Verbandleer</u> (4) het aanleggen van een verband: voorknie, kogel, hoef en spronggewricht</p> <p><u>Vaccinaties</u>: waarom vaccineren? (4) tegen welke ziekten kunnen we laten vaccineren: griep, rhinopneumonie, tetanus wanneer en hoe vaccineren: schema</p> <p><u>Ontwormen</u>: waarom ontwormen? - wanneer en hoe ontwormen: schema</p> <p><u>VLAREM: milieuwetgeving</u> (6) Wat is Vlarem? Wie is onderworpen aan Vlarem? Indeling in inrichting Hoe kan men zich in regel stellen? Geldigheid van de vergunning Specifieke voorwaarden voor paarden</p> <p><u>Diergeneeskundige reglementering op wedstrijden</u> (8): gedragscode F.E.I. dierziektebestrijding: aangifteplichtige ziekten, koopvernietigende gebreken internationaal vervoer van paarden, uitoefenen van de diergeneeskunde</p>	<p>voer.</p> <p>Na eerst de soorten verbandmiddelen gezien te hebben krijgen de leerlingen de mogelijkheid tijdens een praktijkles het aanleggen vanverbanden in te oefenen.</p> <p>De dierenarts toont vaccinaties en ontwormingen in het hippisch centrum</p> <p>De leerling krijgt een samenvatting van de milieuwetgeving (VLAREM) met gegevens betreffende de algemene reglementering en de bijzondere gegevens aangaande paarden.</p> <p>De leerling krijgt de volledige wetgeving, reglementering, waarin de leraar de leerling wegwijs zal maken. Hierbij wordt vooral nadruk gelegd op wat toegestaan is en niet.</p>

DECR. NR.	LEERPLANDOELSTELLINGEN De leerlingen kunnen	LEERINHOUDEN (TIJD)	METHODOLOGISCHE WENKEN
	4.10 de verantwoordelijkheid van de manegehouder en rijmeester verwoorden;	Verantwoordelijkheid (7): manegehouder-rijmeester dierenarts hoefsmid	Aan de hand van de wetgeving en praktische voorbeelden de leerling doen beseffen welk hun verantwoordelijkheid is in het beroep.

PV PRAKTIJK LANDBOUW

3e jaar: 0 of 2 lestijden/week

DECR. NR.	LEERPLANDOELSTELLINGEN De leerlingen kunnen	LEERINHOUDEN (TIJD)
	<p>1 Verzorging (2)</p> <p>1.1 een paard dat niet op de vrachtwagen, trailer wil, helpen laden;</p> <p>1.2 een paard scheren, dat de scheermachine niet kan verdragen;</p> <p>1.3 een onwillig paard de voeten leren geven;</p> <p>1.4 het hoofd van een hoofdschuw paard toiletteren;</p> <p>1.5 een jong paard leren aan de hand te stappen;</p> <p>1.6 een jong paard leren aan de longe te werken;</p> <p>1.7 een jong paard laten wennen aan het harnachement;</p> <p>2 Springen (14)</p> <p>2.1 een parcours opbouwen volgens de gevraagde proef, rekening houdend met hoogte, omstandigheden;</p> <p>2.2 de jury assisteren bij een springwedstrijd;</p> <p>2.3 startlijsten opstellen bij een springwedstrijd;</p> <p>2.4 bij een springwedstrijd de praktische organisatie als steward in handen nemen;</p> <p>2.5 een eerste parcours met een jong paard rijden;</p> <p>2.6 problemen optisch vaststellen, oefeningen opbouwen en rijden ter verbetering van:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Omgang met paarden met gedragsproblemen • Africhting jonge paarden • Parcours bouwen • Wedstrijdorganisatie • Jonge springpaarden • Paarden met springtechnische problemen

DECR. NR.	LEERPLANDOELSTELLINGEN De leerlingen kunnen	LEERINHOUDEN (TIJD)
	<ul style="list-style-type: none"> • rughouding van paard boven de sprong; • slechte voorbeentechniek; • slechte achterbeentechniek; • een paard dat stormt voor de sprong; • een paard dat gaat lopen na de sprong; • een paard dat te diep onderin loopt; • een paard dat te ver afzet; • een paard dat takt verliest voor de hindernis; • een paard dat tussen schuin springt; • een paard dat bang is van water; • een paard dat tussen de dubbelsprong uit springt. <p>3 Dressuur (24)</p> <p>3.1 een dressuurproef op beginneningenniveau jureren;</p> <p>3.2 basisproblemen optisch vaststellen en corrigeren;</p> <p>3.3 jonge paarden na het zadelmak maken verder opleiden.</p> <p>4 Lesgeven (40)</p> <p>Aan beginners en gevorderde leerlingen aanleren:</p> <p>4.1 verzorging (4):</p> <ul style="list-style-type: none"> • hoe zij de hoeven moeten uitkrabben; • hoe zij een halster en touw moeten aandoen; 	<ul style="list-style-type: none"> • Wedstrijdorganisatie • Corrigeren van paarden met problemen in basisopleiding • Opleiding jonge paarden • Correcte omgang en verzorging aanleren aan jongeren

DEC. NR.	LEERPLANDOELSTELLINGEN De leerlingen kunnen	LEERINHOUDEN (TIJD)
	<ul style="list-style-type: none"> • hoe zij een paard aan de hand moeten leiden; • hoe zij een paard moeten vastbinden; • hoe zij een paard moeten correct poetsen; • hoe zij een paard moeten opzadelen en optomen; • hoe zij moeten op- en afstijgen; <p>4.2 dressuur (20):</p> <ul style="list-style-type: none"> • hoe zij correct te paard moeten zitten in de drie gangen; • hoe zij eenvoudige overgangen moeten rijden; • hoe zij de hoefslagfiguren moeten uitvoeren; <p>4.3 springen (16):</p> <ul style="list-style-type: none"> • hoe zij over cavaletti in stap en draf moeten rijden; • hoe zij een correcte verlichte zit (tweepuntscontact) moeten aannemen; • hoe zij een correcte ontlastende zit moeten aannemen (driepuntscontact). 	<ul style="list-style-type: none"> • Basisbeginselen van het paardrijden met nadruk op houding en evenwicht • Basisbeginselen van het springen met nadruk op tweepunts- en driepuntscontact

PV/TV STAGE LANDBOUW

3e jaar: 10 of 8 lestijden/week

Opmerking: *U = uitbreiding*

DECR. NR.	LEERPLANDOELSTELLINGEN De leerlingen kunnen	LEERINHOUDEN
	<p>1 Verzorging</p> <p>1.1 een paard dat niet op de vrachtwagen, trailer wil, helpen laden;</p> <p>1.2 een paard dat de scheermachine niet kan verdragen, scheren;</p> <p>1.3 een onwillig paard de voeten leren geven;</p> <p>1.4 het hoofd van een hoofdschuw paard toiletteren;</p> <p>1.5 een jong paard leren aan de hand te stappen;</p> <p>1.6 een jong paard leren aan de longe te werken;</p> <p>1.7 een jong paard laten wennen aan het harnachement;</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Omgang met paarden met gedragsproblemen • Africhting jonge paarden
	<p>2 Springen</p> <p>2.1 een parcours opbouwen volgens de gevraagde proef, rekening houdend met hoogte, omstandigheden;</p> <p>2.2 de jury assisteren bij een springwedstrijd;</p> <p>2.3 startlijsten kunnen opstellen bij een springwedstrijd;</p> <p>2.4 bij een springwedstrijd de praktische organisatie als steward in handen nemen;</p> <p>2.5 een eerste parcours met een jong paard rijden;</p> <p>2.6 problemen optisch vaststellen, oefeningen opbouwen en rijden ter verbetering van:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Parcours bouwen • Wedstrijdorganisatie • Jonge springpaarden • Paarden met springtechnische problemen

DECR. NR.	LEERPLANDOELSTELLINGEN De leerlingen kunnen	LEERINHOUDEN
	<ul style="list-style-type: none"> • rughouding van paard boven de sprong; • slechte voorbeentechniek; • slechte achterbeentechniek; • een paard dat stormt voor de sprong; • een paard dat gaat lopen na de sprong; • een paard dat te diep onderin loopt; • een paard dat te ver afzet • een paard dat takt verliest voor de hindernis; • een paard dat tussen schuin springt; • een paard dat bang is van water; • een paard dat tussen de dubbelsprong uit springt; 	
	<p>3 Dressuur</p> <p>3.1 een dressuurproef op beginnelingenniveau jureren;</p> <p>3.2 basisproblemen optisch vaststellen en corrigeren;</p> <p>3.3 jonge paarden na het zadelmak maken verder opleiden.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wedstrijdorganisatie • Corrigeren van paarden met problemen in basisopleiding • Opleiding jonge paarden
	<p>4 Lesgeven</p> <p>4.1 Beginners: initiator</p> <p>Aan jongere leerlingen aanleren:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Correcte omgang en verzorging aanleren aan jongeren

DECR. NR.	LEERPLANDOELSTELLINGEN De leerlingen kunnen	LEERINHOUDEN
	<p>4.1.1 <u>verzorging</u>:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hoe zij de hoeven moeten uitkrabben; • hoe zij een halster en touw moeten aandoen; • hoe zij een paard aan de hand moeten leiden; • hoe zij een paard moeten vastbinden; • hoe zij een paard moeten correct poetsen; • hoe zij een paard moeten opzadelen en optomen; • hoe zij moeten op- en afstijgen; <p>4.1.2 <u>dressuur</u>:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hoe zij correct te paard moeten zitten in de drie gangen; • hoe zij eenvoudige overgangen moeten rijden; • hoe zij de hoefslagfiguren moeten uitvoeren; <p>4.1.3 <u>springen</u>:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hoe zij over cavaletti in stap en draf moeten rijden; • hoe zij een correcte verlichte zit (tweepuntscontact) moeten aannemen; • hoe zij een correcte ontlastende zit moeten aannemen (driepuntscontact). <p>4.2 Gevorderden: trainer</p> <p>4.2.1 doel en basisprincipes van de training aangeven;</p> <p>4.2.2 trainingsmethodiek illustreren met voorbeelden;</p> <p>4.2.3 betekenis van hippische termen uitleggen, zowel voor</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Basisbeginselen van het paardrijden met nadruk op houding en evenwicht: cursus initiator VTS herhalen voor dressuur • Basisbeginselen van het springen met nadruk op tweepunts- en driepuntscontact: cursus initiator VTS herhalen voor springen <p><u>Trainen dressuur:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • betekenis van en verschil tussen typische termen bij het paardrijden:

DECR. NR.	LEERPLANDOELSTELLINGEN De leerlingen kunnen	LEERINHOUDEN
	<p>dressuur als springen;</p> <p>4.2.4 het verschil tussen hippische termen uitleggen, zowel voor dressuur als springen;</p>	<ul style="list-style-type: none"> - contact en aanleuning - toegeeflijkheid en nageeflijkheid - snelheid en impuls - scheef en recht met betrekking tot het paard - wegdrukken en Durchlässigkeit - gesteld en stelling - gebogen en buiging - bijbrengen (ramener) en verzameling (rassembler) - achter de teugel en achter de loodlijn - snelheid en tempo. <ul style="list-style-type: none"> • theoretische en praktische kennis van: <ul style="list-style-type: none"> - wijken voor de kuit - keertwending om de voorhand - de schoudervoor - de schouderbinnenwaarts - travers en renvers - appuyeren - contragalop - de verschillende gangmaten in stap, draf en galop - de keertwending om de achterhand - de niet-progressieve overgangen (bv. bij vliegende galopwisseling)

DECR. NR.	LEERPLANDOELSTELLINGEN De leerlingen kunnen	LEERINHOUDEN
	<p>4.2.5 de principes van het rasterspringen kennen en dit ook in de praktijk toepassen;</p> <p>4.2.6 de afstanden kennen en dit ook in de praktijk toepassen: bij het aanrijden van de sprong, tussen de sprongen en in combinatiesprongen;</p> <p>4.2.7 een parcours, tot niveau L, uitzetten en dit ook zelf springen;</p> <p>4.2.8 de inhoud van de verschillende soorten veelzijdigheidswedstrijden kennen;</p> <p>4.2.9 helpen bij de voorbereiding van een veelzijdigheidswedstrijd tot en met niveau L:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de administratieve voorbereiding - de technische voorbereiding - de conditionele voorbereiding - de materiële voorbereiding <p>4.2.10 alternatieve vormen van conditietraining kennen en er ervaring mee hebben;</p> <p>4.2.11 in een praktische sessie, aan de hand van een observatieschema (de negenproef), een 'dressuurdiagnose' stellen van een combinatie ruiter/paard tot en met niveau L;</p> <p>4.2.12 aan de hand van de observatie, een dressuurtrainingsschema opstellen voor prestaties tot en met niveau L;</p>	<p><u>Trainen springen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • principes van het rasterspringen • afstanden bij het aanrijden van de sprong, tussen de sprongen en in combinatiesprongen • een parcours, tot niveau L: <ul style="list-style-type: none"> . uitzetten . zelf springen <p><u>Military:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • inhoud van de verschillende soorten veelzijdigheidswedstrijden • voorbereiding van een veelzijdigheidswedstrijd tot en met niveau L: • alternatieve vormen van conditietraining <p><u>Prestatiebegeleiding dressuur:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • een 'dressuurdiagnose' • dressuurtrainingsschema • remediëring • dressuurtraining • trainerbegeleiding op een dressuurwedstrijd

DECR. NR.	LEERPLANDOELSTELLINGEN De leerlingen kunnen	LEERINHOUDEN
	<p>4.2.13na aanwijzingen van een dressuurmatige fout, remediërend optreden bij een combinatie tot en met niveau L;</p> <p>4.2.14een dressuurtraining tot en met niveau L zelfstandig leiden;</p> <p>4.2.15een combinatie begeleiden op een dressuurwedstrijd tot en met niveau L;</p> <p>4.2.16in een praktische sessie, aan de hand van een observatieschema (stijlproef), een 'springdiagnose' stellen van een combinatie ruiter/paard tot en met niveau L;</p> <p>4.2.17aan de hand van de observatie, een trainingsschema springen opstellen voor prestaties tot en met niveau L;</p> <p>4.2.18na aanwijzingen van een dressuurmatige of springtechnische fout, remediërend optreden bij een combinatie tot en met niveau L;</p> <p>4.2.19een training springen tot en met niveau L zelfstandig leiden;</p> <p>4.2.20weten wat rasterspringen is en dit ook, in de praktijk, met een of meerdere combinaties toepassen;</p> <p>4.2.21een combinatie begeleiden op een springwedstrijd tot en met niveau L;</p> <p>4.2.22in een praktische sessie, aan de hand van een observatieschema, een diagnose stellen van een combinatie ruiter/paard tot en met niveau L met betrekking tot alles wat verband houdt met het terreinrijden (houding van de ruiter tijdens de galop en tijdens de sprongen, tempo van het paard, aanrijden van de hindernissen, enz.);</p> <p>4.2.23aan de hand van de observatie, een werkschema opstellen</p>	<p><u>Prestatiebegeleiding springen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • 'springdiagnose' • trainingsschema • remediëring • springtraining • rasterspringen • begeleiden van de springcombinatie <p><u>Prestatiebegeleiding military:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • diagnose van een combinatie ruiter/paard • werkschema voor prestaties tot en met niveau L • remediëring bij een combinatie tot en met niveau L • training terreinrijden tot en met niveau L • rasterspringen • conditieschema voor een veelzijdigheidspaard tot en met niveau L

DECR. NR.	LEERPLANDOELSTELLINGEN De leerlingen kunnen	LEERINHOUDEN
	<p>voor prestaties tot en met niveau L;</p> <p>4.2.24 na aanwijzingen van een dressuurmatige of springtechnische fout, remediërend optreden bij een combinatie tot en met niveau L voor wat betreft dressuur en springen;</p> <p>4.2.25 een training terreinrijden tot en met niveau L zelfstandig leiden. Dit behelst het typische harnachement van ruiter en paard, het rijden tegen een bepaalde snelheid en de overeenkomstige zit, het springen van eenvoudige vaste hindernissen, het aanleren of verbeteren van de techniek bij op- en afsprongen, bij watersprongen, het springen van eenvoudige combinatiesprongen, de techniek van het springen van een hindernis met een smal front, het springen van een punt en een coffin uitgevoerd met los springmateriaal, het rijden van parcouersonderdelen;</p> <p>4.2.26 weten wat rasterspringen is en dit ook, in de praktijk, met een of meerdere combinaties toepassen;</p> <p>4.2.27 een conditieschema opstellen voor een veelzijdigheidspaar tot en met niveau L. Zij weten hoe zij, op verschillende manieren, deze conditie kunnen controleren;</p> <p>4.2.28 een combinatie begeleiden op een veelzijdigheidswedstrijd tot en met niveau L.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • veelzijdigheidswedstrijd tot en met niveau L
	<p>5 Paardrijden</p> <p>5.1 Dressuur</p> <p>5.1.1 een dressuurproef landelijk niveau uitvoeren: zwaar Z1 tot max. Z2;</p> <p>5.1.2 travers en renvers en schouderbinnenwaarts uitvoeren;</p> <p>5.1.3 appuyementen tonen;</p>	<p>Algemene richtlijnen Beginselen ter vervolmaking</p> <p>De zijgangen: schouder binnenwaarts, renvers, travers</p> <ul style="list-style-type: none"> • Appuyeren

DEC. NR.	LEERPLANDOELSTELLINGEN De leerlingen kunnen	LEERINHOUDEN
<p>U</p> <p>U</p>	<p>5.1.4 contragalop uitvoeren;</p> <p>5.1.5 een eenvoudige galopwissel tonen, vliegende galopwissel aanleren;</p> <p>5.1.6 <i>achterwaarts gaan</i>;</p> <p>5.1.7 keertwending om de achterhand uitvoeren;</p> <p>5.1.8 de verzamelde-, midden- en uitgestrekte gangen van het paard beheersen.</p> <p>5.2 Springen</p> <p>5.2.1 een parcours rijden met hindernissen tot 1.20 m hoogte;</p> <p>5.2.2 het juist aantal galopsprongen op een juiste afstand rijden;</p> <p>5.2.3 twee- en driesprongen correct aanrijden;</p> <p>5.2.4 <i>een parcours rijden tot 1,40 m.</i></p> <p>5.3 Military</p> <p>5.3.1 <i>een militarypaard uitzoeken</i>;</p> <p>5.3.2 het militarypaard trainen, voeden en verzorgen;</p> <p>5.3.3 aan een militarywedstrijd deelnemen;</p> <p>5.3.4 hulp verlenen aan de organisatie van een militarywedstrijd.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Controlegalop • Een enkelvoudige vliegende galopwissel Meervoudige galopwissel • Achterwaarts gaan • Keertwending • De verzamelde, midden- en uitgestrekte gangen • Springparcours van 1,20 m • Juiste afstanden • Twee- en driesprongen • Parcours 1,40 m • Selectie van het militarypaard: aan welke eisen moet het militarypaard voldoen? • Trainingsprogramma's Extra voeder-, vitaminen- en mineralentoediening • Wedstrijdrijden • Algemene organisatie van een military Het bouwen van vaste hindernissen

DEC. NR.	LEERPLANDOELSTELLINGEN De leerlingen kunnen	LEERINHOUDEN
	<p>6 KUNSTMATIGE INSEMINATIE EN FOKKERIJ</p> <p>6.1 hengstigheid vaststellen;</p> <p>6.2 een natuurlijke dekking begeleiden;</p> <p>6.3 sperma afnemen;</p> <p>6.4 sperma behandelen;</p> <p>6.5 inseminatietechniek toepassen;</p> <p>6.6 een drachtige merrie voeden en verzorgen;</p> <p>6.7 een geboorte begeleiden;</p> <p>6.8 de merrie en het veulen voeden en verzorgen;</p> <p>6.9 vaccinatie en ontworming toepassen bij jonge paarden;</p> <p>6.10 aangeboren gebreken en ontwikkelingsstoornissen herkennen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vaststellen van de hengstigheid: de uitwendige tekens • Begeleiden van een natuurlijke dekking: te nemen voorzorgsmaatregelen ter • bescherming van begeleider, merrie en hengst • Sperma afname: procedure en materialen • Sperma: verwerking als voorbereiding op inseminatie en bewaring. • Inseminatie: techniek, materialen nodig om te insemineren • Voedernormen: behoeften en supplementen Vitaminen- en mineralentoediening Weidebeloop • Begeleiden van een geboorte: wat kan en mag men doen in afwachting van de dierenarts? • Voederbehoefte tijdens de zogperiode Voederbehoefte van het zogende veulen Vereiste vitamines en mineralen • Vaccinatieschema voor jonge paarden Ontwormingsschema voor jonge paarden • Aangeboren aandoeningen en ontwikkelingsstoornissen

DECR. NR.	LEERPLANDOELSTELLINGEN De leerlingen kunnen	LEERINHOUDEN
	7 NAVERZORGING 7.1 ontsmettingsmiddelen gebruiken; 7.2 verbanden kunnen leggen; 7.3 de voorgeschreven medicatie kunnen toedienen.	<ul style="list-style-type: none"> • Ontsmettingsmiddelen • Verbanden • Medicatie ter naverzorging
U	8 NABEHANDELING ONDER BEGELEIDING VAN DIERENARTS 8.1 <i>assisteren bij het gebruik van het diergeneeskundig materiaal;</i> 8.2 de soorten verbanden opsommen en gebruiken; 8.3 assisteren tijdens de anesthesie van het paard; 8.4 assisteren tijdens het röntgenologisch en echografisch onderzoek	<ul style="list-style-type: none"> • Diergeneeskundige materialen Immobiliseren van een paard Voorgeschreven verzorging • Hulp tijdens anesthesie • Röntgenologische en echografische assistentie
U	9 HOEFSMEDERIJ 9.1 een normaal beslag aanbrengen 9.2 <i>het beslag aanbrengen bij afwijkende standen en letsels van de hoof bij paarden</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Bekappen van de hoof en aanbrengen van het ijzer • Vlaamse, Franse stand. Brokkelhoef, hoornscheuren, hoofbevangen, blein. Egg barr

PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN EN TIMING

ALGEMEEN

In het derde leerjaar van de derde graad BSO Manegehouder en -rijmeester worden 12 lestijden voorzien voor de algemene vakken. De overige lestijden worden ingenomen door vakken TV Landbouw en PV Praktijk en PV/TV Stage landbouw. Ze moeten met de reeds verworven voorkennis door de leerlingen zinvol kunnen gevolgd worden.

Rekening houdend met de wettelijke voorschriften wordt gekozen voor 10 lestijden TV Landbouw en voor 10 uren praktijk en stage ingericht onder de vorm van blokstages.

TV Landbouw wordt op jaarbasis ingericht van september tot en met februari als 15 lessen TV Landbouw per week.

TV LANDBOUW

NR.	PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN
1	Gezien de inhoud van het vak TV Landbouw kan deze leerstof ook onderwezen worden door een dierenarts, die op de hoogte is van de ruitersport, fokkerij en de verzorging van paarden. Regelmatig wordt er een bezoek gebracht aan de manege en sporadisch aan privé-stallen, waar de theorie kan gedemonstreerd worden.
2	Er wordt nauw samengewerkt met de ruitersportfederatie, ruitersportopleidingen, rijverenigingen, beroepsunies en ruitersportcommissies zoals de F.E.I., de K.B.R.S.F., de L.R.V., de Kempische regionale, B.L.O.S.O., de beroepsunie voor manegehouders. Er wordt zoveel mogelijk deelgenomen aan de organisatie van nationale en internationale wedstrijden.

PV PRAKTIJK LANDBOUW

NR.	PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN
	PV bestaat hoofdzakelijk uit de volgende deelvakken:
1	verzorging, nl. omgang met paarden met gedragsproblemen en africhting van jonge paarden;
2	springen, met vooral het opbouwen van een parcours, de praktische wedstrijdorganisatie, een eerste parcours met een jong paard rijden. Verder het vaststellen van springtechnische problemen en daarvoor oefeningen opbouwen en rijden;
3	dressuur: wedstrijdorganisatie, corrigeren van paarden met problemen in de basisopleiding en de opleiding van jonge paarden;
4	lesgeven aan jonge leerlingen en aan gevorderde ruiters: aanleren wat betreft verzorging, dressuur en springen.

PV/TV STAGE LANDBOUW

NR.	PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN
1	<p>Ter uitdieping van de leerinhouden is een stage, zowel voor binnenlandse als buitenlandse stageplaatsen, enkel zinvol als deze kan ingericht worden als een blokstage. Daarom is het noodzakelijk het schooljaar in te richten als volgt.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Een periode van 6 maanden waarin 18 lestijden gebruikt worden voor de leerstof van de algemene vakken, 15 lestijden voor TV Landbouw en 3 lestijden voor het vak PV/TV Stage landbouw: instructie van beginnende en gevorderde wedstrijdruiters. 2) De volgende periode van 4 maanden is een blokstage. Dit wil zeggen dat er dan 36 lestijden besteed worden aan het vak PV/TV Stage landbouw.
2	<p>Documenten</p> <ul style="list-style-type: none"> - Stagecontract in drievoud: voor de school, voor de leerling, voor de stagementor. - De leerling ontvangt een handleiding voor het maken van de verslagen. - Voor de aanvang van de stage is er een gesprek met de stagementor, waarbij de doelstellingen uitgelegd worden.
3	<p>Verslagen</p> <p>Dressuur, springen en fokkerij zijn verplicht. Eén onderwerp vrij te kiezen: military, nabehandeling onder begeleiding dierenarts, verzorging.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dressuur en springen <p>De leerling maakt zowel voor dressuur als springen een verslag over een bepaald onderdeel in de opleiding of training van paarden.</p> <p>B.v.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - hoe worden de jonge paarden gereden, welk trainingsniveau moeten ze hebben vooraleer ze op wedstrijd komen? - welke training past men toe voor wedstrijdpaarden? - hoe dikwijls per week dressuur, springen? <ul style="list-style-type: none"> • Kunstmatige inseminatie en fokkerij <p>Indien er op het bedrijf een fokkerij, hengstenhouderij is, geeft de leerling hiervan een korte beschrijving, zoals: welke hengsten er staan, of er eigen merries zijn, van de begeleiding van het bedrijf, enz..</p> <p>De leerling beschrijft eveneens volgende onderdelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - voeding en verzorging drachtige merrie: informatie op bedrijf zelf, cursus vorig jaar, literatuur ..., is er extra voeding, vitaminen nodig? - begeleiden van de geboorte: informatie bedrijf, cursus vorig jaar, literatuur. - voeding en verzorging van de merrie en het veulen: heeft b.v. de merrie of het veulen extra of speciale voeding of vitaminen nodig? - voeden en verzorgen jonge paarden, b.v. voeding, vitaminen, vaccinatie, ontworming, hoefverzorging.

GEÏNTEGREERDE PROEF

NR.	PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN
1	<p>OPDRACHT Iedere leerling krijgt een opdracht van de leerkracht. Hierbij wordt in de mate van het mogelijke rekening gehouden met de interesse of voorkeur van de leerling. De monografie is een verplicht onderdeel van het eindwerk.</p>
2	<p>BESPREKING VAN DE OPDRACHT De inhoud van de monografie wordt klassikaal besproken. Hierbij brengen de leerlingen onder begeleiding van de leraar de onderwerpen aan die ze besproken willen zien in de monografie. Daarna krijgt iedere leerling van de leerkracht een lijst met de inhoud die moeten besproken worden. Dit is geen beperkende lijst.</p>
3	<p>WERKMETHODE Omdat de leerlingen van maart tot en met juni op stage zijn, wordt een tijdsplanning opgesteld voor de periode van september tot februari. In de eerste periode, september-oktober, wordt informatie opgezocht en geselecteerd onder begeleiding van de leerkracht. In de tweede periode, november-december, start de praktische realisatie van de monografie. Op het einde van deze periode moet de leerling zijn monografie klassikaal voorstellen. In de derde periode, januari-februari, wordt de monografie afgewerkt. Eind juni is er de verdediging voor de jury.</p>
4	<p>OPDRACHTEN</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bouw en uitbating van een manege - Voeding manegepaard en sportpaard - Selectie en opleiding van het jonge springpaard - Selectie en opleiding van het jonge militarypaard - Opleiding van de ponyruiter - De uitrusting van het paard - Het exterieur - Selectie en opleiding van het jonge dressuurpaard - De hengstenkeuring en de merriekeuring - Voeding en verzorging in de fokkerij en opfok - Selectie van fokmateriaal - Onderhoudskosten manegepaard - Onderhoudskosten sportpaard - Inrichten van een dressuurwedstrijd - Inrichten van een jumping - Inrichten van een military <p>Dit is geen beperkende lijst, er kunnen steeds nieuwe onderwerpen aangebracht worden door de leraar of leerling.</p>

VAKOVERSCHRIJDENDE EINDTERMEN

1 Wat?

Vakoverschrijdende eindtermen (VOET) zijn minimumdoelstellingen, die – in tegenstelling tot de vakgebonden eindtermen – niet gekoppeld zijn aan een specifiek vak, maar door meerdere vakken of onderwijsprojecten worden nagestreefd.

De VOET worden volgens een aantal vakoverschrijdende thema's geordend: leren leren, sociale vaardigheden, opvoeden tot burgerzin, gezondheidseducatie, milieueducatie en muzisch-creatieve vorming.

De school heeft de maatschappelijke opdracht om de VOET volgens een eigen visie en stappenplan bij de leerlingen na te streven (inspanningsverplichting).

2 Waarom?

Het nastreven van VOET vertrekt vanuit een bredere opvatting van leren op school en beoogt een accentverschuiving van een eerder vakgerichte ordening naar meer totaliteitsonderwijs. Door het aanbieden van realistische, levensnabije en concreet toepasbare aanknopingspunten, worden leerlingen sterker gemotiveerd en wordt een betere basis voor permanent leren gelegd.

VOET vervullen een belangrijke rol bij het bereiken van een voldoende brede en harmonische vorming en behandelen waardevolle leerinhouden, die niet of onvoldoende in de vakken aan bod komen. Een belangrijk aspect is het realiseren van meer samenhang en evenwicht in het onderwijsaanbod. In dit opzicht stimuleren VOET scholen om als een organisatie samen te werken.

De VOET verstevigen de band tussen onderwijs en samenleving, omdat ze tegemoetkomen aan belangrijk geachte maatschappelijke verwachtingen en een antwoord proberen te formuleren op actuele maatschappelijke vragen.

3 Hoe te realiseren?

Het nastreven van VOET is een opdracht voor de hele school, maar individuele leraren kunnen op verschillende wijzen een bijdrage leveren om de VOET te realiseren. Enerzijds door binnen hun eigen vakken verbanden te leggen tussen de vakgebonden doelstellingen en de VOET, anderzijds door thematisch onderwijs (teamgericht benaderen van vakoverschrijdende thema's), door projectmatig werken (klas- of schoolprojecten, intra- en extra-muros), door bijdragen van externen (voordrachten, uitstappen).

Het is een opdracht van de school om via een planmatige en gediversifieerde aanpak de VOET na te streven. Ondersteuning kan gevonden worden in pedagogische studiedagen en nascholingsinitiatieven, in de vakgroepwerking, via voorbeelden van goede school- en klaspraktijk en binnen het aanbod van organisaties en educatieve instellingen.

MINIMALE MATERIËLE VEREISTEN¹

TV LANDBOUW

Algemeen

Leslokaal met overheadprojector en diapjector
Manege: paarden voor demonstraties.

Per vak

Ziekteleer:

- wandplaten: anatomie van het paard, de wormen
- microscoop (binoculair)
- röntgenapparatuur en bijbehoren
- ontwikkelingsmateriaal
- echograaf
- endoscoop
- neusslokdarmsonde
- mondsperder
- tandenrasp e.a.
- traankanaalsonde
- klein labomateriaal
- schedel paard
- zieke paarden

Letsels en afwijkingen:

- paarden voor de algemene beoordeling
- paarden met letsels en afwijkingen
- preparaat voeten van het paard
- dissectiemateriaal
- hoefverzorgingsmateriaal

1 Inzake veiligheid is de volgende wetgeving van toepassing:

- Codex
- ARAB
- AREI
- Vlarem.

Deze wetgeving bevat de technische voorschriften die in acht moeten genomen worden m.b.t.:

- de uitrusting en inrichting van de lokalen;
- de aankoop en het gebruik van toestellen, materiaal en materieel.

Zij schrijven voor dat:

- duidelijke Nederlandstalige handleidingen en een technisch dossier aanwezig moeten zijn;
- alle gebruikers de werkinstructies en onderhoudsvoorschriften dienen te kennen en correct kunnen toepassen;
- de collectieve veiligheidsvoorschriften nooit mogen gemanipuleerd worden;
- de persoonlijke beschermingsmiddelen aanwezig moeten zijn en gedragen worden, daar waar de wetgeving het vereist.

Kunstmatige inseminatie en fokkerij:

- opvoelbox
- fantoom
- kunstschede
- microscoop
- autoclaaf
- warmwaterbad
- koelkast
- rollerbank
- lange pipetten
- spermabuisjes
- transportcontainers

Dierenverzorging:

- kracht- en ruwvoerders
- verbanden: watten, gaasverband, steunverband, coban, gipsverband
- ontsmettingsmiddelen

PV PRAKTIJK / PV/TV STAGE LANDBOUW

CRITERIA

De springstal, dressuurstal, manege, het hengstenstation en de fokkerij die in aanmerking komen, moeten aan de volgende criteria voldoen:

Sportstal springen/dressuur

Uitbating op hoog professionele manier:

- nationaal op hoog professioneel niveau
- internationaal niveau

De paarden:

- jonge paarden in opleiding
- wedstrijdpaarden

Manege

Uitbating op elk niveau: pony's, beginnelingen en gevorderden.

De paarden:

manegepaarden
sportpaarden

Hengstenstation - fokkerij

Hengsten gekeurd voor openbare dekdienst.

Door ministerie van landbouw goedgekeurd K.I.-station.

Merries en veulens.

Hengsten in opleiding.

Sporthengsten.

Steeds moet er professionele begeleiding voorzien zijn door de stagementor.

EVALUATIE

TV LANDBOUW

DAGELIJKS WERK

We trachten zoveel mogelijk gegevens te verzamelen om een juiste beoordeling te kunnen vormen over de leerling.

Deze gegevens bestaan uit:

- observatie in de klas;
- mondelinge overhoringen;
- korte schriftelijke beurten;
- deoltoetsen.

EXAMENS

Schriftelijke examens

De leerlingen beschikken over:

- een duidelijk beeld van datgene wat van hen verwacht wordt;
- de vragen en opdrachten die reeds zijn voorgekomen gedurende het didactisch proces;
- een overzicht van de te kennen leerstof;
- een blad met de vragen.

Mondelinge examens

Er wordt met de leerlingen afgesproken over welke leerstof het mondeling examen zal handelen, het verwachtingspatroon en het verloop van de mondelinge examens.

Alle leerlingen krijgen de keuze uit eenzelfde vragenreeks.

Het examen wordt afgenomen in de aanwezigheid van een collega met een overeenstemmende discipline.

Er wordt een verslag opgemaakt van het verloop van het examen.

PV PRAKTIJK / PV/TV STAGE LANDBOUW

De evaluatie van de praktijk en van de stage berust op permanente evaluatie. Over de verschillende oefeningen, stageverslagen die in aanmerking komen voor de evaluatie wordt een verslag gemaakt. Dit verslag bevat volgende elementen:

- de opdrachten;
- de beoordeling door de stagebegeleider;
- de beoordeling door de stagementor;
- de resultaten van de praktische proeven.

In dit systeem van permanente evaluatie vormen deze gegevens, gespreid over een bepaalde periode, de componenten van een algemeen beeld van de leerling.

GEÏNTEGREERDE PROEF

De tussentijdse evaluatie gebeurt na iedere periode.

Hierbij wordt rekening gehouden met de opgezochte en geselecteerde informatie, de realisatie van de monografie en de klassikale verdediging.

De eindevaluatie gebeurt samen met de verdediging van het eindwerk. Hierbij wordt rekening gehouden met de kwaliteit van de realisatie van de opdracht, de realisatie van de opdracht in al haar aspecten, het verloop van de mondelinge toelichting.

BIBLIOGRAFIE

BOEKEN

- *Anatomie der Haustiere*, Dr. Nickel, Zweite Aufgabe, Paul Parey, Berlin
- *Textbook of veterinary diagnostic radiologie*, D.E. Thrall, W.B. Saunders company, Philadelphia
- *Equine medicine and surgery*, E.J. Catcott, second edition, American veterinary publications INC
- *Lameness in horses*, O.R. Adams, Lea Febiger, Philadelphia
- *Current therapy in equine medicine*, N.E. Robinson, W.B. Saunders company, Philadelphia, 1982
- *Veterinary hematologie*, O.W. Schalm, third edition, Lea Febiger, Philadelphia, 1982
- *Equine stud farm medicien*, second edition, P.D. Rosedale, Bailliere Tindall, 1987
- *Equine sports medicine*, W.E. Jones, Lea Febiger, 1989
- *Sport en doping*, Dr. P. Nijs, De Boeck, Antwerpen
- *The principal horseshoeing*, Doug Butler, Library of Congres, Texas
- *Horseshoeing theory and hoof care*, Leslie Emery, Lea Febiger
- *Mycosen bij huisdieren*, J. Vancutsem, E. Rochette, Janssen Research foundation, 1991

TIJDSCHRIFTEN

- Equine veterinary journal (UK)
- Vlaams diergeneeskundig tijdschrift
- Tijdschrift diergeneeskunde (NL)
- E.G.: publicatieblad
- Ministerie van landbouw
- Ministerie van volksgezondheid
- Veterinaire commissie K.B.R.S.F.
- F.E.I.-bulletin
- Het Belgische warmbloedpaard (BWP)
- Het Belgische sportpaard (SBS)
- Hippo revue
- De hoefslag (NL)
- L'eperon (F)
- Reiter revue (D)

NUTTIGE ADRESSEN

DEPARTEMENT ONDERWIJS
Arcadengebouw 5de verdieping
1040 BRUSSEL

FEDERATION EQUESTRE INTERNATIONALE (F.E.I.)
Avenue Mon-Repos 24
CH 1000 LAUSANNE
tel.: +4121.312.56.56

KONINKLIJKE BELGISCHE RUITERSPORTFEDERATIE (K.B.R.S.F.)
Houba de Strooperlaan 156
1020 Brussel
tel.: 02/478.50.56

BLOSO – VLAAMSE TRAINERSCHOOL
Koloniënstraat 31
1000 Brussel
tel.: 02/510.34.11

LANDELIJKE RIJVERENIGING (L.R.V.)
Waversebaan 99
3050 OUD-HEVERLEE
tel.: 016/47.99.60

BELGISCH WARMBLOEDPAARD (B.W.P.)
Waversebaan 99
3050 OUD-HEVERLEE
tel.: 016/47.99.88

BELGISCH SPORTPAARD (S.B.S.)
Brassinelaan 38
1640 ST-GENESIUS-RODE
tel.: 02/358.52.00